

Makale Türü: Araştırma Makalesi

GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ, EĞİTİMİ VE NİYETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN PARAMETRİK TEKNİKLERLE ANALİZİ: DÜZCE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

İsmail DURAK¹

Öz

Bu çalışmada farklı fakülte ve bölümlerde eğitim gören lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin girişimcilik eğitimi, niyeti ve çeşitli sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece, potansiyel girişimci olan ve yakın zamanda iş hayatına atılacak olan bireylerin girişimcilik özelliklerini ortaya çıkarmak ve ilişkili olduğu değişkenleri belirlemek hedeflenmektedir. Araştırmanın evrenini, 2019-2020 güz yarı yılında Düzce Üniversitesi İşletme, Mühendislik ve İlahiyat fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma verileri yüz yüze anket yöntemiyle elde edilmiştir. Elde edilen 525 anket verisi, SPSS istatistik analiz programı kullanılarak frekans analizi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), faktör analizi, bağımsız iki örneklem t-testi, ki-kare analizi ve lojistik regresyon yöntemleriyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, girişimci eğilimi ölçeğine yönelik yapılan faktör analizi sonucu girişimci kişilik özelliğini açıklayan özgüven, kontrol odağı, risk alabilme ve başarı motivasyonu olmak üzere dört temel boyut elde edilmiştir. Araştırmanın bir diğer sonucu, girişimci kişilik özelliklerinin başta eğitim görülen fakülte olmak üzere çeşitli sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği, ayrıca girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetiyle ilişkili olduğu tespit edilmiş, anne/babanın ve yakın çevrede girişimci bulunmasının da girişimcilik niyetiyle ilişkili olduğuna ulaşılmıştır. Bu araştırma, üniversite öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin farklılığına neden olan faktörlerin belirlenmesi ve girişimcilik niyetinin ilişkili olduğu değişkenlerin ortaya çıkarılması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Eğilimi, Eğitimi, Niyeti, Parametrik Test, Ki-Kare, Lojistik Regresyon.

THE RELATIONSHIP BETWEEN ENTREPRENEURSHIP TENDENCY, TRAINING AND INTENSITY WITH PARAMETRIC TECHNIQUES: EXAMPLE OF DÜZCE UNIVERSITY

Abstract

In this study, it is aimed to analyze the relationship between the entrepreneurship tendencies and entrepreneurship education, intention and various sociodemographic variables of undergraduate students studying in different faculties and departments. Thus, it is aimed to explore the entrepreneurial characteristics and related variables of individuals who are potential entrepreneurs and who will be participated in the business life in the near future and. The universe of the research consists of students studying at the Faculties of Business, Engineering and Theology of Düzce University in the fall semester of 2019-2020. Research data was obtained by face to face survey method. The 525 questionnaires data were analyzed using frequency analysis, one-way analysis of variance (ANOVA), factor analysis, two independent sample t-tests chi-square analysis, and logistic regression using the SPSS statistical analysis program. As a result of the factor analysis conducted on the scale of entrepreneurial tendency, four dimensions of self-confidence, control focus, risk taking and motivation for success were determined. Another result of the research is that entrepreneurial personality traits differ according to various sociodemographic variables, especially the faculty of education. In addition, it was determined that entrepreneurship education is related to entrepreneurship intention. It was also found that the having entrepreneur parents and entrepreneurs near environment is related to entrepreneurship intent. This research is important in terms of determining the factors that cause the difference of entrepreneurial personality traits of university students and exploring the variables related to entrepreneurship intent.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Intention, Parametric Test, Chi-Square, Logistic Regression.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi, ismaildurak@duzce.edu.tr, orcid: 0000-0002-8898-9639

Bu Yayına Atıfta Bulunmak İçin: Durak, İ. (2020), Girişimcilik Eğilimi, Eğitimi Ve Niyeti Arasındaki İlişkinin Parametrik Tekniklerle Analizi: Düzce Üniversitesi Örneği, *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 217-232.

1. Giriş

Girişimcilik, geçmişte olduğu gibi teknoloji çağı olan yirmi birinci yüzyılda öne çıkan bir şekilde tüm ülkelerin büyüme ve kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek için benimsediği ve politika edindiği bir yöntemdir. Girişimciliğin öneminin anlaşılmasıyla beraber, girişimciliğin ve girişimcinin ne alma geldiğine yönelik birçok tanım ortaya atılmıştır. Örneğin, girişimcilik örgütsel ortaya çıkış süreci (Gartner vd., 1992) olarak tanımlandığı gibi, Drucker, Hart, Stevenson ve Dial ise gelecekteki faydalar için yürütülen, bağımsızlık ve özdenetim kazanan risk alma davranışı olarak tanımlamaktadır (Parker, 2004). Zhao (2005) ise girişimcilik kavramının başlangıçta bir işe teşebbüs etme, bir iş kurma ve buna bağlı olarak risk üstlenme olarak tanımlandığını sonrasında ise girişimciliğin fikir ortaya atma ve bunları ürün ve hizmete çevirip pazara sunulmasını içeren faaliyetler bütünü şeklinde genişlediğini ifade etmiştir. Öte yandan, girişimcilik kavramında olduğu gibi girişimci kavramı da birçok şekilde tanımlanmıştır. Scott and Twomey (1988) girişimcileri, bir ekonominin büyümesi ve gelişmesi için önemli çok önemli rol oynayan ve istihdam, kalitenin artırılması, yaşamın, toplumsal yükselişin, yoksulluğun azaltılmasına katkı sağlayan kişiler olarak tanımlamaktadır. Hisrich ve Peters (1998) girişimcilerin ülkenin ekonomik büyüme ve kalkınmasında motor görevini üstlenen kişi olduğunu belirtmiştir. Her ne kadar girişimcilik ve girişimci ile ilgili yukarıda da bazıları verilen birçok tanımlama yapılmışsa da bu tanım ve bu kavramlara yüklenen anlam günümüze gelene kadar değişen ve gelişen başta çevre, müşteri arz ve talepleri, farklılaşan ülke politikaları, teknolojik imkânlar ile çok daha fazla gelişerek ve genişleyerek çok yönlü, çok amaçlı, çok kriterli bir yapıya dönüşmüştür. Bunun nedeni ise başta girişimciliğin dinamik bir doğasının bulunmasından bu kavrama yüklenen anlamın sürekli değişkenlik göstermesi olmakla beraber her asır, dönem hatta teknolojik vb. dönüşümlerde girişimcilik fonksiyonunun evrilerek farklı bir anlam kazanmasıyla ilişkili olduğu söylenebilir.

Girişimcilik, teknoloji çağı olan yirmi birinci yüzyılda öne çıkan bir şekilde tüm ülkelerin büyüme ve kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek için benimsediği ve politika edindiği bir yöntemdir. Girişimciliğe olan ilgi son çeyrek asırda daha da artarak sadece politika yapımcıların değil aynı zamanda akademinin önemle üzerinde durduğu ve birçok araştırma yaptığı konusu olmuştur. Girişimciliğe olan bu ilgi, girişimciliğin başta teknolojik gelişmeyi ivmelendirmesiyle beraber istihdam sağlaması, birçok alanda inovasyonun ve rekabet gücünü arttırmasıyla da bağdaştırılabilir (Zahra, 1999). Girişimciliğin önemi tüm çevreler tarafından kabul edildiğinden girişimciliği sağlayan, etkileyen, ilişkili olduğu değişkenlerin neler olduğu sorusunu akla getirmektedir. Bu amaçla, girişimcilikle ilgili birçok çalışma yapılarak bu sorunun cevabının açığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Girişimcilikle ilgili yapılan çalışmalardan bir kısmı girişimcilik potansiyeli taşıyan üniversite öğrencileri üzerine yapılmaktadır. Bu potansiyelin ortaya çıkması için çeşitli adımlar atılarak desteklenmeye çalışıldığı görülmektedir. Günümüzde, üniversite ya da yükseköğrenim görmüş gençler girişimcilik yönünden çeşitli avantajlara sahiptir. Örneğin, gerek son çeyrek asırda üniversitelerde girişimcilik derslerinin açılması, çeşitli girişimcilik faaliyetlerinin düzenlenmesi (panel, sempozyum, eğitim, yarışma vs.) gerekse üniversite öğrencilerinin girişimciliğine olan desteğin Türkiye’de TÜBİTAK ve KOSGEB, dünyada ise bu tür devlet kuruluşları vasıtasıyla artışı girişimciliği çok daha ileriye taşıdığı söylenebilir. Bununla beraber girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyeti, girişimciliği daha cazibeli hale getirmesi ve girişimci kişilik özellikleriyle ilişkili olabileceği çeşitli araştırmalarda incelenmiştir (Bozkurt, 2006, Karabulut, 2009, Mutlu vd., 2017)

Girişimci kişiliklerin açığa çıkarılması ve geliştirilmesini sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyal, teknolojik ve birçok alanda kalkınma ve büyümenin sağlanabilmesi amacıyla gerekir. Bu önem doğrultusunda, potansiyel girişimcilerden olan üniversite öğrencileri ile ilgili girişimcilik çalışmaları eskiden olduğu gibi ama daha da önem kazandığından bu alana yönelik inceleme ve araştırmaların yapılarak eksikliklerin görülmesi ve geliştirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Üniversite eğitiminin gençlerin girişimciliğe karşı olan bakış açılarını etkilemede önemli rol üstlendiği belirtilmekle beraber (Henderson ve Robertson, 2000; Peterman and Kennedy,

2003) girişimcilik derslerinin bu bakış açısının oluşmasında temel bir fonksiyon olabileceği kabul edilebilir. Her ne kadar girişimcilik eğitiminin girişimciliğe pozitif etkisi olduğu düşüncesi öne çıksada, bunun farklı evren ve örnekleme her zaman benzer sonuçlar vermediğini literatür göstermektedir. Örneğin Bozkurt (2006)' nın İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri İİBF' de finans, ekonomi ve girişimcilik eğitimi alma oranının yüksek olmasına rağmen girişimcilik eğilimleri düşük olarak elde edilirken İpçioğlu ve Taşer (2009) ile Kusmintarti vd. (2016)' nin çalışma sonuçları girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine önemli düzeyde katkı sağladığı ve gençlerin girişimciliğine büyük katkı sağladığı belirtilmektedir. Bununla beraber girişimci kişilik özelliklerinin sadece girişimcilik eğitimiyle değil aynı zamanda öğrencilerin okuduğu bölüm, ebeveyninin girişimci olup olmadığı, çevresinde girişimci kişilerin bulunup bulunmadığı vb. çeşitli sosyo-demografik özelliklerle ilişkisinin incelenmesi literatüre katkı sağlamakla beraber konunun daha da aydınlığa kavuşmasına pozitif katkı yapacaktır. Özellikle literatürde üniversite öğrencilerinin girişimciliği ile ilgili yapılan çalışmaların büyük bir kısmının sadece iktisadi idari bilimler ya da işletme fakülteleri özelinde ele alındığından üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini kapsamlı bir şekilde yansıtamamaktadır. Bu çalışmada, sadece işletme fakültesi öğrencileri değil aynı zamanda iki farklı fakülte öğrencilerinin de girişimcilik eğilimlerinin incelenmesi bu alandaki boşluğu doldurma açısından literatüre katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmada farklı fakülte ve bölümlerde eğitim gören lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece, potansiyel girişimci olan ve yakın zamanda iş hayatına atılacak olan bireylerin girişimcilik özelliklerini ortaya çıkarmak ve ilişkili olduğu değişkenleri belirlemek hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyet, eğitim görülen fakülte ve bölüm, anne/babanın girişimci olup olmaması, girişimcilik niyeti gibi sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, 2019-2020 güz yarı yılında Düzce Üniversitesi İşletme, Mühendislik ve İlahiyat fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın sonraki bölümleri sırasıyla girişimcilik ve girişimci kavramı, literatür taraması, araştırma metodolojisi ve sonuç kısımlarından oluşmaktadır.

2. Literatür Taraması

Girişimciliğin topluma, bireye ve insanlığa birçok faydasının olduğu göz önüne alınarak bu alanda farklı örneklem ve yaklaşımlarla birçok çalışma yapılmıştır. Araştırma konusunun odağında üniversite öğrencileri olduğu için üniversite öğrencileri üzerinde girişimcilikle ilişkili yapılan literatür incelenmiştir. İlk bakışta bu alanda yapılan çalışmaların önemli bir kısmının evrenin iktisadi idari bilimler fakültesi ya da işletme fakültesinden oluşmaktadır. Fakat girişimciliğin sadece alınan finans, ekonomi ya da girişimcilik eğitimleriyle ilişkili olmadığı düşüncesiyle bu çalışmada işletme fakültesi dışında iki farklı fakülte öğrencileri de evrene dahil edilerek literatüre katkı sağlandığı düşünülmektedir.

Franke ve Lüthje (2004) yaptıkları çalışmada, Münih ve Viyana öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini yüksek dereceli bir işletme okulunu olan MIT' nin Sloan Yönetim Okulundaki öğrencilerin niyetleriyle karşılaştırmışlardır. Araştırma sonucunda, Münih ve Viyana öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin MIT' deki akranlarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, Almanca konuşan örneklemedeki öğrencilerin yaklaşık üçte biri mezun olduktan sonra bir şirket kurmayı amaçlarken bu oran, MIT örneğinde çok daha yüksek (yaklaşık yüzde elli) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar ayrıca, Münih ve Viyana'daki öğrenciler arasında daha düşük girişimcilik niyet seviyelerinin bu okul öğrencilerinin daha az belirgin olan girişimcilik eğitimine bağlanabileceği ifade edilmiştir.

Bozkurt (2006) yaptığı çalışmada, Sakarya üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini anket ve bazı temel soruları açık uçlu şekilde sorularak

gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri düşük çıkmasına rağmen mezuniyetten sonra işini kurmak isteyenlerin oranı oldukça yüksek (%71) olarak çıkmıştır.

Ismail vd. (2009) araştırmalarında Malezya'daki üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerine etki eden faktörleri incelemişlerdir. Çalışma sonucunda girişimcilik niyetinin kişilerin dışadönüklük, açıklık ve yakın çevrenin desteğiyle ile pozitif bir şekilde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, girişimcilik eğitimi alan öğrencileri ile almayan öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin birbirinden farklı olduğu belirlenmiştir.

Karabulut (2009)'un çalışmasında, bir vakıf üniversitesinde okuyan işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisi incelenmektedir. Araştırma sonuçlarına göre işletme öğrencilerinin önemli bir kısmı girişimcilik eğitimi almalarına rağmen mezuniyetten sonra kendi işini kurmak isteyenlerle yüksek düzeyde bir korelasyon göstermemiştir. Çalışmada, Almanya ve Amerika' da kendi işine kurmak isteyenlerin bundan, fark edilir derecede daha yüksek (örneğin yapılan bir araştırmada bu oran Amerika' da %76,8) olduğu belirtilmektedir. Bunun nedeninin ise ülkesel ve kültürel farklılıklar olabileceği üzerinde durulmaktadır.

İpçioğlu ve Taşer (2009) çalışmalarında işletme bölümünde alınan eğitim ile girişimcilik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bilecik ve Dumlupınar üniversitesinde okuyan işletme öğrencileri ele alınarak yapılan çalışmada, girişimci hislerinin lisans eğitiminin başlangıcında ve sonunda girişimci aday işletme bölümü öğrencileri üzerindeki durumları karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin risk alabilme eğilimi, belirsizliğe karşı toleranslı olma ve özgüven gibi çeşitli girişimcilik hislerinde pozitif bir ilerleme olduğunun ortaya çıktığı belirtilmiştir.

Uddin ve Bose (2012) Bangladeş'teki bir üniversitenin işletme bölümü öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada, girişimcilik niyetinin belirleyicilerinin neler olduğunu araştırmışlardır. Çalışma sonucunda risk alma eğilimi, başarıya ihtiyacı, eğitim, yakın çevre gibi etmenlerin girişimcilik niyetinin belirleyicileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bilge ve Bal (2012) yaptıkları çalışmada, Celal Bayar Üniversitesi'nde eğitim gören lisan ve ön lisans öğrencilerinin girişimcilik seviye ve yeterliliklerini incelemişlerdir. Araştırma neticesinde, cinsiyet değişkeninin girişimciliğin alt boyutları üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilmezken, buna karşın girişimciliğin alt boyutlarından sadece "gelecek odaklı" ve "liderlik yönlü" boyutların lisans ve ön lisans öğrencileri açısından farklılık gösterdiği belirtilmiştir.

Kusmintarti vd. (2016) Endonezya'daki üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada, girişimcilik niyetine etki edebilecek girişimci kişilik özellikleri ve girişimcilik eğitim arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda girişimcilik eğitiminin doğrudan girişimcilik niyetine etki etmediği girişimci kişilik özellikleri iyileştirme yoluyla etki ettiğini tespit etmişlerdir. Daha açık ifade edilirse, girişimcilik eğitimi ve işletme dersleri alınarak girişimci kişilik özelliklerinden kontrol odağı, başarıya ihtiyacı, risk alma eğilimi gibi özelliklerin iyileştirilmesiyle girişimcilik niyetinin artırılabilmesi sonucuna ulaşılmıştır.

Uygun ve Güner (2016) yaptıkları çalışmada, bir üniversitenin çeşitli fakülte, bölümlerinde okuyan genç girişimci adaylarının girişimcilik eğitimi ve girişimcilik eğilimlerinin birbiriyle ilişkilerini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, alınan girişimcilik eğitiminin genel girişimcilik eğilimiyle ve eğilimin alt boyutlarından girişimciliğe karşı tutum, girişimciliğe karşı algılanan sosyal norm, öz-yeterlik ve davranışsal kontrol gibi değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bununla beraber, girişimcilik eğitimi hem girişimcilik bilgisine hem de girişimcilik becerisine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Pekkan ve Şişman (2020) girişimcilik niyeti, sosyal zekâ ve öz-yeterlik arasındaki ilişkiyi profesyonel koçluk sertifikası olan kişiler örnekleminde incelemişlerdir. Araştırma sonucunda,

sosyal zekâ ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkide öz-yeterliğin aracı rolünün olduğu belirlenmiştir.

3. Araştırma Metodolojisi

Bu araştırmanın amacı, birey ve toplumların gelişimine büyük katkısı olan girişimciliğin üniversite öğrencileri açısından eğilimini belirlemek, bu eğilimin niyetiyle olan ilişkisini ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda, öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri, niyetleri belirlenmiş ve bunların çeşitli sosyo-demografik özelliklere göre bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme, Sağlık Yönetimi, Yönetim Bilişim Sistemleri ve Uluslararası Ticaret bölümü öğrencileri ile Mühendislik Fakültesi Elektrik Elektronik, Bilgisayar, Makina mühendisliği ve İlahiyat Fakültesinden İlahiyat bölümü öğrencileri olarak üç fakülte ve sekiz bölüm oluşturmaktadır. Araştırmanın evreninin çeşitli fakülte ve bölümlerden seçilmesinin nedeni işletme, finans ve girişimcilik dersi almalarından dolayı girişimcilik potansiyeli yüksek olabilecek İşletme Fakültesi Öğrencileri ile, nispeten daha az ya da hiç girişimcilik dersi almayan Mühendislik ve İlahiyat Fakültesi öğrencileri arasında bir farklılık olabileceği düşüncesidir. Anket, yakın zamanda çoğunluğu mezun olup çalışma hayatına dahil olacak seçilen fakülte ve bölümlerin üçüncü ve son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırma verileri 15-30 Aralık 2019 tarihleri arasında online anket yöntemiyle toplanmıştır. Bu şekilde toplam 552 anket verisine ulaşılmıştır. Eksik ve yanlış şekilde doldurulan anketler çıkarıldıktan sonra 525 anket verisi kullanılmaya uygun bulunmuştur.

Çalışmada kullanılan anket 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, katılımcıların girişimcilik eğilimini ölçecek sorular içermekte olup toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçek “1=Kesinlikle Katılmıyorum” “2=Katılmıyorum”, “3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”, “4=Katılıyorum” ve “5=Kesinlikle Katılıyorum” ifadelerini göstermek üzere 5’ li likert tipindedir. Bu anket soruları, Hong Kong’daki yüksek lisans öğrencilerine uygulanmış olan “Girişimcilik Karakterlerinin Testi” adlı anketin uygulaması olup İşcan ve Kaygın (2011)’ den alınmıştır. İkinci bölümde ise, katılımcıların demografik özellikleriyle beraber girişimcilik ve finans dersi alıp almama ile ilgili çeşitli sorular barındırmaktadır.

Anketin güvenilirliği Cronbach’s Alpha güvenilirlik analiziyle ölçülmüştür Veriler IBM SPSS 25 programıyla, tanımsal ve çok değişkenli istatistiksel testler kullanılarak analiz edilmiştir. Böylece, çalışmada frekans analizleri yapıldıktan sonra faktör analizi yapılarak, Cronbach’s Alpha Güvenilirlik Katsayıları hesaplanmıştır. Daha sonra, faktör analizi sonucu elde edilen boyutların demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere ANOVA analizi ve bağımsız gruplar t testleri yapılmıştır. Ayrıca, girişimcilik niyeti ve girişimciliği cazip bulma değişkenlerinin çeşitli değişkenlerle ilişkili olup olmadığını ortaya çıkarmak için ki kare testleri yapılmıştır. Son olarak, faktör analizi sonucu elde edilen boyutlar ve çeşitli demografik özelliklerin girişimcilik niyetine etki edip etmediğini açığa çıkarmak için lojistik regresyon analizi yapılarak değişkenler arasındaki ilişki irdelenmiştir. Bu doğrultuda aşağıdaki hipotezler test edilmiştir:

H1: Öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H2: Öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri anne veya babası girişimci olup olmamasına göre farklılık göstermektedir.

H3: Öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri fakülteye göre farklılık göstermektedir.

H4: Öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri bölüme göre farklılık göstermektedir.

H5: Öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri ailenin aylık gelirine göre farklılık göstermektedir.

H6: Girişimcilik dersi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti bakımından bir ilişki vardır.

H7: Finans dersi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti bakımından bir ilişki vardır.

H8: Girişimcilik dersi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında girişimciliği cazip bulma bakımından bir ilişki vardır.

H9: Finans dersi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında girişimciliği cazip bulma bakımından bir ilişki vardır.

H10: Anne veya babanın girişimci olması ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişki vardır.

H11: Anne veya babanın girişimci olması ile girişimciliği cazip bulma arasında bir ilişki vardır.

H12: Kişinin yakın arkadaş/tanıdık çevresinde girişimci olması ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişki vardır.

H13: Kişinin yakın arkadaş/tanıdık çevresinde girişimci olması ile girişimciliği cazip bulma arasında bir ilişki vardır.

H14: Girişimcilik kişilik özellikleri ve çeşitli demografik özellikler girişimcilik niyetini etkilemektedir.

4. Veri Analizi ve Bulgular

Araştırma amacını gerçekleştirmek için, çalışmada parametrik teknikler kullanılmıştır. Bu bağlamda, frekans analizi, Güvenirlilik ve Faktör Analizi, T-testi, ANOVA, Ki-Kare ve Lojistik Regresyon Analizleri yapılmıştır. İlk olarak, öğrencilere ait demografik bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

4.1. Demografik Değişkenler, Güvenirlilik ve Faktör Analizine Ait Bulgular

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Frekans	%	Bölüm	Frekans	%
Kadın	230	43,8	İşletme	98	18,7
Erkek	295	56,2	YBS	88	16,8
Toplam	525	100	SKY	79	15,0
Fakülte	Frekans	%	UTİ	Frekans	%
İşletme	322	61,3	Makina Müh.	58	11,0
Mühendislik	137	26,1	Elektrik-Elektronik Müh.	44	8,4
İlahiyat	66	12,6	Bilgisayar Müh.	35	6,7
Toplam	525	100	İlahiyat	66	12,6
Anne-babanız girişimci mi?	Frekans	%	Toplam	Frekans	%
Evet	119	22,7	Aile gelir durumu	Frekans	%
Hayır	406	77,3	1.500 TL ve altı	82	15,6
Toplam	525	100	1.501-3000 arası	152	29,0
Girişimcilik niyetiniz var mı?	Frekans	%	3.001-5.000 arası	158	30,1
Evet	380	72,4	5.001-7.500 arası	77	14,7
Hayır	145	27,6	7.501-10.000 arası	31	5,9
Toplam	525	100	10.000 TL ve üzeri	25	4,8
Girişimciliği cazip buluyor musunuz?	Frekans	%	Toplam	525	100
Evet	463	88,2	Daha önce/mevcut dönemde girişimcilik dersi aldınız mı?	Frekans	%
Hayır	62	11,8	Evet	355	67,6
Toplam	525	100	Hayır	170	32,4
Daha önce/mevcut dönemde finans dersi aldınız mı?	Frekans	%	Toplam	525	100
Evet	316	60,2			
Hayır	209	39,8			
Toplam	525	100			

Tablo 1 incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerin yaklaşık %44' ü kadın ve %56' sının erkek olduğu görülecektir. Oranlar birbirine yakın olduğundan çalışma sonuçlarının her iki cinsiyetin girişimcilik eğilimini ilgili örneklem çerçevesinde yansıtılabileceği söylenebilir. Çalışmaya katılanların yaklaşık %61' i işletme, %26' sı mühendislik ve %13' ü ilahiyat fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Öte yandan, demografik özelliklerden bölüm değişkenine göre öğrencilerin yaklaşık %18'e yakını işletme, %17' si yönetim bilişim sistemleri %11'i uluslararası ticaret, %15' i sağlık yöneticiliği, %11' i makine mühendisliği, %8' i Elektrik-Elektronik mühendisliği, %7' si bilgisayar mühendisliği ve %13' ü ilahiyat öğrencisidir. Katılımcıların ailelerinin aylık gelirlerine bakıldığında, 82'si 1500 TL ve altı gelire (%15,6), 152'si 1501-3000 TL arası gelire (%29), 158'i 3.001-5.000 TL arası gelire (%30,1), 77'si 5.001-7.500 TL arası gelire (%14,7) ve 31'i 7.501-10.000 TL arası gelire ve 25' i 10.000 TL ve üzeri (%4,8) gelire sahiptir. Katılımcıların yaklaşık %23' ünün anne-babası girişimci iken yaklaşık %77' sinin anne-babası değildir. İlginç bir şekilde buna karşın, katılımcıların yaklaşık %72' sinin girişimcilik niyeti varken, %28' inin ise girişimcilik niyeti olmadığı bulgusu anne-babanın girişimci olma yüzdesiyle zıtlık göstermektedir.

Ayrıca, girişimciliği cazip bulma oranı da girişimcilik niyetiyle paralel olarak %88 gibi çok yüksek bir oran çıkmış olup, cazip bulmayanların oranı ise katılımcıların %12' sini oluşturmaktadır. Buradan yola çıkarak, yeni neslin girişimcilik potansiyelinin daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Bir diğer demografik özellik olan girişimcilik dersi alma değişkeni açısından, girişimci bir üniversite olmayı hedefleyen ve buna yönelik olarak işletme fakültesi tüm bölümler müfredatına zorunlu girişimcilik dersi eklemek gibi kararlı adımlar atan Düzce üniversitesi örneğinde katılımcıların %67,6' sı girişimcilik dersi almış iken %32,4' ü ise hiç girişimcilik dersi almamıştır. Son olarak, girişimcilerle ilişkisi olabileceği düşüncesiyle katılımcılara daha önce hiç finans dersi alıp almadıkları sorulmuştur. Buna göre, katılımcıların %60,2' si daha önce bir finans dersi almış iken %39,8' i daha önce hiç finans dersi almamıştır.

İncelenecek maddelerin ve örneklem büyüklüğünün yapılan faktör analizine uygunluğu için KMO ve Barlett Küresellik testi yapılmaktadır. Bu değerler 0, 70 den yüksek olması ilgili maddelerin ve örneklemin faktör analizine uygunluğunu belirtir (Büyüköztürk, 2002: 470-483; Altunışık ve diğ., 2010: 266). Araştırma sonucunda, KMO Örneklem Yeterliliği 0,939 çıktığından incelenen madde ve örneklem büyüklüğünün faktör analizine oldukça uygun olduğuna işaret etmektedir. Tablo 2 'de ölçüğe ilişkin açıklanan varyanslar verilmiştir. Girişimcilik eğilimi ölçüğü değerlendirildiğinde toplam varyansın yaklaşık %57' sinin açıklandığı, bunun %38,4'ü özgüven faktörü, %8,87'si kontrol odağı faktörü, %5,32' si risk alabilme faktörü ve %4,41' i başarı motivasyonu faktörü tarafından açıklanmaktadır. Toplam açıklanan varyans değeri yaklaşık %57 olup, açıklanan varyansın toplam varyans üzerinden %50'yi geçiyor olması ölçüğün boyutlarının ölçüğü belirli bir oranda yansıtılabilmeleri bakımından önem arz etmektedir. Özdeğerler ise, her faktör tarafından açıklanan toplam varyansı ifade etmekte olup ve bu değerler de 1'den büyük olması gerekir.

Tablo 2. Girişimcilik Eğilimi Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler ve İfadeler	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans	Özdeğerler	Alfa Sayısı	Faktör Ortalamaları
Faktör: Özgüven Faktörü		38,39	9,22	0,91	3,89
1. Kendimi büyük hedeflere ulaşma konusunda azimli buluyorum.	,714				3,96
2. Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim	,700				4,17
3. Zekâm ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim	,699				4,18
4. Girişimci kelimesi beni tanımlar	,696				3,40
6. Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyler görmediği halde ben işle ilgili fırsatları algılayabilirim	,681				3,66

8. Bir konu üzerinde farklılık yaratacak düşünceler ortaya koyma yeteneğine sahibim	,677				3,94
9. Yeni, ilginç, hatta çılgın fikirleri üretme yeteneğine sahibim	,629				3,81
10. İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınmam	,517				3,94
17. Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yapmayı tercih ederim	,502				4,02
30. Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve liderlik yapmayı severim	,481				3,78
Faktör: Kontrol Odağı Faktörü		8,87	2,13	0,81	4,18
11. İnsanlar girişimcilerden etkilenirler	,749				4,13
13. Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım	,701				4,03
19. Kendi hareketlerimi kendim kontrol ederim	,673				4,18
20. Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum	,657				4,15
21. Kendi işinde çalışmak başkasının işinde çalışmaktan daha keyiflidir	,537				4,26
26. Başarı için doğru zamanda doğru işi yapmak gerekir	,471				4,30
Faktör: Risk Alabilme Faktörü		5,32	1,28	0,73	3,36
24. Hisselerinin kar getirebileceğini hesaplayabildiğim bir ortaklığa paramı yatırmaktan çekinmem	,779				3,78
25. Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm	,694				3,67
27. Kriz durumlarında bile girişimcilikte bulunmak gerekmektedir	,596				3,68
28. İşin sürekli ve güvenli olması benim için önemli değildir	,551				2,98
29. Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım	,516				2,69
Faktör: Başarı Motivasyonu Faktörü		4,41	1,06	0,71	3,53
5. Girişimciliğin başarısında şans unsurunu önemli faktör görmüyorum	,661				3,16
15. Hayatta hiçbir şey büyük başarıların yerini tutamaz	,658				3,70
16. Başarılı olduğumu hissetmezsem yüksek ücretlide olsa o işi yapmaktan hoşlanmam	,579				3,73
Değerlendirme Kriterleri: KMO Örneklem Yeterliliği: 0,939, Bartlett's Küresellik Testi için Ki Kare: 5921,4, p=0,000<0,001, Faktör elde etme metodu: Temel bileşenler analizi, Döndürme metodu: Varimax, Açıklanan Varyans Toplamı: 0,57 Cronbach's Alpha Katsayısı: 0,833					

4.2. Farklılık Analizi Bulguları

Girişimci kişilik özelliklerinin katılımcıların çeşitli sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla bağımsız örneklem t testleri ve tek yönlü varyans analizleri (ANOVA) uygulanmış ve sonuçlar tablolar halinde verilmiştir. İlk olarak, girişimcilik kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla t testi yapılmıştır. T testi sonucu Tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3. Girişimcilik Kişilik Özellikleri ve Cinsiyet Arasındaki T Testi Bulguları

Değişkenler	Ortalamalar			Levene Homojenlik Testi		Ortalamaların Eşitliği için T-testi		
	Erkek	Kadın		F	Sig.	t	df	Sig.
Özgüven	4,01	3,73	Varyansların Eşit Olduğu Vars.	3,771	,053	4,525	523	,000
			Varyansların Eşit Olmadığı Varsayımı			4,453	457,84	,000
Kontrol Odağı	4,15	4,21	Varyansların Eşit Olduğu Vars.	23,130	,000	-2,741	523	,006
			Varyansların Eşit Olmadığı Vars.			-2,864	515,98	,004
Risk Alabilme	3,59	3,07	Varyansların Eşit Olduğu Vars.	,203	,653	7,633	523	,000
			Varyansların Eşit Olmadığı Vars.			7,627	490,93	,000
Başarı Motivasyonu	3,55	3,51	Varyansların Eşit Olduğu Vars.	12,195	,001	-1,707	523	,089
			Varyansların Eşit Olmadığı Vars.			-1,756	522,90	,080

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların girişimcilik kişilik özelliklerinden özgüven, kontrol odağı, risk alabilme faktörlerinin cinsiyete göre 0,05 anlamlılık düzeyine göre farklılaştığı tespit

edilmiştir. Nitekim ilgili faktörlerin cinsiyete göre ortalama puanları incelendiğinde; özgüven faktörü için erkeklerde ortalama 4.01 iken kadınlarda 3.73, kontrol odağı faktörü için erkeklerde ortalama 4.15 iken kadınlarda 4.21, risk alabilme faktörü için erkeklerde ortalama 4.01 iken kadınlarda 3.73 olmakta olup ortalamalar arasındaki farkı yansıtmaktadır. Bu değerlere göre, erkeklerin ortalamaları özgüven ve risk alabilme faktöründe yüksek çıkmışken, kadınlarda ise kontrol odağı faktörü erkeklerle oranla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Başarı motivasyonu faktörü ise cinsiyete göre 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık göstermemektedir.

Bir diğer ortalamalar arasındaki farkı ortaya çıkarmak için yapılan t testinde, girişimci kişilik özelliklerinin anne-babanın girişimci olma durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini test edilmiştir. T testi sonucu Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4. Girişimci Kişilik Özellikleri ve Anne-Babanın Girişimci Olması Arasındaki T Testi Bulguları

Değişkenler	Ortalamalar			Levene Homojenlik Testi		Ortalamaların Eşitliği için T-testi		
	Anne/Baba girişimci	Anne/Baba girişimci değil		F	Sig.	t	df	Sig.
Özgüven	4,19	3,80	Equal Variances Assumed	,155	,69	5,05	523	,00
			Equal Variances Not Assumed			5,16	198,50	,00
Kontrol Odağı	4,29	4,14	Equal Variances Assumed	,528	,47	,22	523	,82
			Equal Variances Not Assumed			,21	177,89	,83
Risk Alabilme	3,58	3,30	Equal Variances Assumed	2,483	,12	2,17	523	,03
			Equal Variances Not Assumed			2,35	219,51	,02
Başarı Motivasyonu	3,67	3,49	Equal Variances Assumed	,427	,51	,78	523	,44
			Equal Variances Assumed			,77	189,57	,44

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların girişimcilik kişilik özelliklerinden sadece özgüven ve risk alabilme faktörlerinin anne ya da babanın girişimci olup olmamasına göre 0,05 anlamlılık düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu faktörlerin anne ya da babanın girişimci olup olmamasına göre ortalama puanları incelendiğinde; özgüven faktörü için anne ya da babası girişimci olanların ortalaması 4.19 iken, anne ya da babası girişimci olmayanların ortalaması 3.80' dir. Risk alabilme faktörü için anne ya da babası girişimci olanların ortalaması 3.58 iken anne ya da babası girişimci olmayanların ortalaması 3.30 elde edilmiş olup ortalamalar arasındaki farkı yansıtmaktadır. Bu gözlemlere göre, anne ya da babası girişimci olanların ortalamaları özgüven ve risk alabilme faktörleri anne ya da babası girişimci olmayanlara göre çok daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Kontrol odağı ve başarı motivasyonu faktörü ise anne ya da babası girişimci olup olmamasına göre 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık göstermemektedir.

Öte yandan, girişimci kişilik özelliklerinin fakülte değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla ANOVA testi uygulanarak sonuçlar Tablo 5' te verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların girişimcilik kişilik özelliklerinin tümünün fakülte değişkenine göre 0,05 anlamlılık düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılık kaynağını bulmaya yönelik yapılan post-hoc testlerinden Tukey testi sonuçları ayrıca tabloda verilmiştir.

Buna göre, özgüven faktörü ortalamaları 1 (işletme fakültesi) ile 3 (ilahiyat fakültesi) arasında ve 2 (mühendislik fakültesi) ile 3 (ilahiyat fakültesi) arasında bir farklılık göstermektedir. Yapılan analizler sonucu, özgüven faktör ortalamaları işletme, mühendislik ve ilahiyat fakülteleri için sırasıyla 3.93, 3.87, 3.73 bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, özgüven faktörü ortalamaları arasında farklılık olan fakültelerin, ortalama farklılığı nedenleri daha açık şekilde görülmektedir.

Kontrol odağı faktörü ortalamaları 1 (işletme fakültesi) ile 2 (mühendislik fakültesi) arasında ve 2 (mühendislik fakültesi) ile 3 (ilahiyat fakültesi) arasında bir farklılık göstermektedir. Yapılan analizler sonucu, kontrol odağı faktör ortalamaları işletme, mühendislik ve ilahiyat fakülteleri için sırasıyla 4.21, 4.05, 4.27 bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, kontrol odağı ortalamaları arasında farklılık olan fakültelerin, ortalama farklılığı nedenleri daha açık şekilde görülmektedir.

Risk alabilme faktörü ortalamaları 1 (işletme fakültesi) ile 3 (ilahiyat fakültesi) arasında ve 2 (mühendislik fakültesi) ile 3 (ilahiyat fakültesi) arasında bir farklılık göstermektedir. Yapılan analizler sonucu, risk alabilme faktör ortalamaları işletme, mühendislik ve ilahiyat fakülteleri için sırasıyla 3.45, 3.38, 2.90 bulunmuştur. Bu sonuçlara göre risk alabilme ortalaması en yüksek olan işletme fakültesi olup bunu sırasıyla mühendislik ve ilahiyat fakültesi izlemiştir. Özellikle, işletme ve ilahiyat fakültesi öğrencilerinin risk alabilme oranları arasında oldukça fark olduğu gözlemlenmekte olup benzer farklılık mühendislik ve ilahiyat fakültesi öğrencileri arasında da ortalamalara bakınca daha açık şekilde görülmektedir.

Tablo 5. Girişimci Kişilik Özellikleri ve Fakülte Değişkeni Arasındaki ANOVA Testi Bulguları

Değişkenler		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ortalamaların karesi	F	p	Anlamlı farklılık
Özgüven	Gruplar arası	6,209	2	3,104	3,130	,045	1-3* ve 2-3*
	Grup içi	517,791	522	,992			
	Toplam	524,000	524				
Kontrol Odağı	Gruplar arası	10,223	2	5,111	5,193	,006	1-2* ve 2-3*
	Grup içi	513,777	522	,984			
	Toplam	524,000	524				
Risk Alabilme	Gruplar arası	22,943	2	11,471	11,951	,000	1-3* ve 2-3*
	Grup içi	501,057	522	,960			
	Toplam	524,000	524				
Başarı motivasyonu	Gruplar arası	7,450	2	3,725	3,764	,024	2-3*
	Grup içi	516,550	522	,990			
	Toplam	524,000	524				

*1: işletme Fakültesi, 2: Mühendislik Fakültesi, 3: İlahiyat Fakültesi

Başarı motivasyonu faktörü ortalamaları 2 (mühendislik fakültesi) ile 3 (ilahiyat fakültesi) arasında bir farklılık göstermektedir. Yapılan analizler sonucu, Başarı motivasyonu faktör ortalamaları işletme, mühendislik ve ilahiyat fakülteleri için sırasıyla 3.53, 3.47, 3.67 bulunmuştur. Bu değerler, başarı motivasyonu açısından mühendislik ve ilahiyat fakültesi öğrencileri arasındaki farkı daha açık şekilde izah etmektedir.

Bir diğer ortalamalar arasındaki farklılık testinde, girişimci kişilik özelliklerinin bölüm değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla ANOVA testi uygulanarak sonuçlar Tablo 6' da verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların girişimcilik kişilik özelliklerinden kontrol odağı ve risk alabilme faktör ortalamalarının bölüm değişkenine göre 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılaştığı tespit edilirken özgüven ve başarı motivasyonu faktör ortalamaları arasında bir farklılık bulunmamıştır. Ortalamaları arasında farklılık bulunan faktörlerin kaynağını bulmaya yönelik yapılan post-hoc testlerinden Tukey testi sonuçları ayrıca tabloda verilmiştir.

Buna göre, kontrol odağı faktörü ortalamaları 2 (Uluslararası Ticaret) ile 4 (Elektrik-Elektronik) bölümleri arasında, 3 (yönetim bilişim sistemleri) ile 4 (Elektrik-Elektronik) bölümleri arasında ve 6 (ilahiyat) ile 4 (Elektrik-Elektronik) bölümleri arasında bir farklılık göstermektedir.

Yapılan analizler sonucu, kontrol odağı faktör ortalamaları Uluslararası Ticaret, yönetim bilişim sistemleri, Elektrik-Elektronik ve ilahiyat bölümleri için sırasıyla 4.29, 4.21, 3.91 ve 4.27 bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, kontrol odağı ortalamaları arasında farklılık olan bölümlerin, ortalama farklılığı nedenleri daha açık şekilde görülmektedir.

Risk alabilme faktörü ortalamaları 1 (işletme) ile 6 (ilahiyat) arasında, 2 (Uluslararası Ticaret) ile 6 (ilahiyat) arasında, 3 (yönetim bilişim sistemleri) ile 6 (ilahiyat) arasında, 4 (Elektrik-Elektronik) ile 6 (ilahiyat) arasında, ile 5 (makine) arasında ile 6 (ilahiyat) arasında bir farklılık göstermektedir. Yapılan analizler sonucu, risk alabilme faktör ortalamaları 1 (işletme), 2 (Uluslararası Ticaret), 3 (yönetim bilişim sistemleri), 4 (Elektrik-Elektronik) 5 (makine) ve 6 (ilahiyat) için sırasıyla 3.44, 3.61, 3.46, 3.43, 3.51 ve 2.90 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, risk alabilme ortalaması en yüksek olan uluslararası ticaret bölümü ve en az ise ilahiyat bölümüdür. Ayrıca, Tablo 5’ te verilen ilahiyat dışındaki tüm bölümlerin ortalamasının ilahiyat bölümü öğrencilerinin risk alabilme ortalamasından oldukça fazla olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 6. Girişimci Kişilik Özellikleri ve Bölüm Değişkeni Arasındaki ANOVA Testi Bulguları

Değişkenler		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ortalamaların karesi	F	P	Anlamlı farklılık
Özgüven	Gruplar arası	12,544	7	1,792	1,811	,083	-
	Grup içi	511,456	517	,989			
	Toplam	524,000	524				
Kontrol Odağı	Gruplar arası	20,903	7	2,986	3,069	,004	Uluslararası Ticaret-Elektrik Elektronik, Yönetim Bilişim Sistemleri- Elektrik Elektronik- İlahiyat*
	Grup içi	503,097	517	,973			
	Toplam	524,000	524				
Risk Alabilme	Gruplar arası	30,882	7	4,412	4,625	,000	İşletme-İlahiyat*, Uluslararası Ticaret-ilahiyat*, Yönetim Bilişim Sistemleri -ilahiyat*, Elektrik Elektronik-ilahiyat*, Makine- ilahiyat*
	Grup içi	493,118	517	,954			
	Toplam	524,000	524				
Başarı motivasyonu	Gruplar arası	13,744	7	1,963	1,989	,055	-
	Grup içi	510,256	517	,987			
	Toplam	524,000	524				

Yapılan bir diğer Anova testinde katılımcıların girişimcilik kişilik özelliklerinin gelir durumuna göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Analiz sonucunda, Anova testindeki tüm anlamlılık seviyeleri 0.05’ ten yüksek çıktığı için girişimcilik kişilik özelliklerinin gelir durumuna göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. Ki Kare İlişki Analizi ve Lojistik Regresyon Bulguları

Katılımcıların girişimcilik niyeti ve girişimciliği cazip bulma değişkenlerinin çeşitli sosyo-demografik özelliklerle ilişkisi olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla ki-kare analizleri yapılmıştır. İlk olarak, girişimcilik dersi ile finans dersi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti bakımından farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla Ki-Kare analizleri uygulanmıştır. Ki kare testleri sonucu Tablo 7’ de verilmiştir.

Tablo 7. Girişimcilik Dersi ve Finans Dersi Alma Durumu ile Girişimcilik Niyeti Olma Durumunun Ki Kare Testi

Değişkenler	Düzeyleler	Girişimcilik niyeti olma durumu			χ^2	P
		Evet	Hayır	Toplam		
Girişimcilik dersi alma durumu	Evet	269	86	355	5,803	,012
	Hayır	111	59	170		
	Toplam	380 (72,4%)	145 (27,6%)	525 (100%)		
Finans dersi alma durumu	Evet	243	73	316	7,547	,004
	Hayır	137	72	209		
	Toplam	380 (72,4%)	145 (27,6%)	525 (100%)		

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların girişimcilik niyeti olup olmama ile girişimcilik dersi alıp almama durumu arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, yapılan diğer ki kare analizi sonucunda, girişimcilik niyeti ile finans dersi alıp almama durumu arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 8’ de ise, girişimcilik dersi ile finans dersi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında girişimciliği cazip bulma bakımından ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla Ki-Kare analizleri uygulanmıştır.

Tablo 8: Girişimcilik Dersi ve Finans Dersi Alma Durumu ile Girişimciliği Cazip Bulma Durumunun Ki Kare Sonuçları

Değişkenler	Düzeyleler	Girişimciliği cazip bulma durumu			χ^2	P
		Evet	Hayır	Toplam		
Girişimcilik dersi alma durumu	Evet	325	30	355	10,901	,001
	Hayır	138	32	170		
	Toplam	463 (88,2%)	62 (11,8%)	525 (100%)		
Finans dersi alma durumu	Evet	293	23	316	14,574	,000
	Hayır	170	39	209		
	Toplam	463 (88,2%)	62 (11,8%)	525 (100%)		

Buna göre, girişimciliği cazip bulma durumu ile girişimcilik dersi alıp alma durumu arasında 0.05 anlamlılık seviyesine göre bir ilişki olduğu bulunmuştur. Öte yandan, benzer durum girişimciliği cazip bulma durumu finans dersi alıp alma durumu için de geçerli olup değişkenler arasında 0.05 anlamlılık seviyesine göre bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Bir diğer önemli ki kare testlerinde, girişimcilik niyeti olma durumu ve girişimciliği cazip bulma durumunun katılımcıların anne veya babasının girişimci olup olmamasıyla ilişkili durumu test edilmiştir. Test sonuçları Tablo 9’ da gösterilmektedir.

Tablo 9. Girişimcilik Niyeti ve Girişimciliği Cazip Bulma Durumu ile Anne veya Babanın Girişimci Olma Durumunun Ki Kare Testi Sonuçları

Değişkenler	Düzeyleler	Anne veya babanın girişimci olma durumu			χ^2	P
		Evet	Hayır	Toplam		
Girişimcilik niyeti olma durumu	Evet	107	273	380	22,547	,000
	Hayır	12	133	145		
	Toplam	119 (88,2%)	406 (11,8%)	525 (100%)		
Girişimciliği cazip bulma durumu	Evet	113	350	463	5,953	,009
	Hayır	6	56	62		
	Toplam	119 (88,2%)	406 (11,8%)	525 (100%)		

Tablo 9’ daki sonuçlara göre, katılımcıların girişimcilik niyetinin olup olmamasının anne ya da babalarının girişimci olup olmama durumu ile 0.05 istatistiki anlam düzeyinde ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, benzer durumun katılımcıların girişimciliği cazip bulma durumu ile anne ya da babalarının girişimci olup olmama durumunda 0.05 istatistiki anlam düzeyinde ortaya çıktığı gözlemlenerek ilişkinin varlığını kanıtlamaktadır.

Son olarak, yapılan bir diğer ki kare testlerinde, katılımcıların girişimcilik niyetinin olup olmamasının katılımcıların yakın çevresinde girişimci olup olmamasıyla ilişkili durumu test edilmiştir. Test sonuçları Tablo 10' da gösterilmektedir.

Tablo 10. Girişimcilik Niyeti ve Girişimciliği Cazip Bulma Durumu ile Yakın Çevresinde Girişimci Olma Durumunun Ki Kare Testi Sonuçları

Değişkenler	Düzeyler	Yakın çevresinde girişimci olma durumu			χ^2	P
		Evet	Hayır	Toplam		
Girişimcilik niyeti olma durumu	Evet	260	120	380	12,967	,000
	Hayır	74	71	145		
	Toplam	334 (63,6%)	191 (36,4%)	525 (100%)		
Girişimciliği cazip bulma durumu	Evet	314	149	463	28,357	,000
	Hayır	20	42	62		
	Toplam	334 (63,6%)	191 (36,4%)	525 (100%)		

Tablo 10 incelendiğinde, katılımcıların girişimcilik niyetinin olup olmamasının katılımcıların yakın çevresinde girişimci olup olmamasıyla 0.05 anlam düzeyinde ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, benzer durumun katılımcıların girişimciliği cazip bulma durumu ile katılımcıların yakın çevresinde girişimci olup olmamasıyla 0.05 istatistikî anlam düzeyinde ilişki göstermektedir.

Yapılan bir diğer ve önemli istatistiksel testte ise, girişimcilik niyetine etki eden faktörleri ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, modele giren bağımsız değişkenler olarak cinsiyet, bölüm, fakülte, ailenin gelir durumu, girişimcilik dersi alma durumu, finans dersi alma durumu, anne veya baba girişimci olma durumu, yakın çevrede girişimci olma durumu ve girişimciliği cazip bulma durumu olarak seçilmiştir. Yapılan çok değişkenli lojistik regresyon analizi sonucu modelde yer alan tüm açıklayıcı değişkenlerle ilişkili lojistik regresyon katsayısı, standart hata, Wald istatistiği, serbestlik derecesi, Wald istatistiğinin anlamlılık düzeyini gösteren p değeri, $\text{Exp}(B)$ ve $\text{Exp}(B)$ için güven alt ve üst güven sınırı Tablo 11' de sunulmuştur.

Tablo 11 incelendiğinde, ileri doğru adımsal metot (Forwards:LR) kullanılarak yapılan lojistik regresyon analizi sonucunda en uygun modelin beşinci adımda fakülte, anne ya da babanın girişimci olma durumu, girişimciliği cazip bulma durumu, özgüven ve risk alma değişkenleri ile kurulan model olduğu elde edilmiştir ($p < 0,05$). Bu sonuçlara göre, lojistik regresyon katsayıları ve odds oranları olan $\text{Exp}(B)$ dikkate alındığında modeli açıklayan her bir açıklayıcı değişken için şunlar ifade edilebilir:

Fakülte değişkeni için ulaşılan odds oranına göre, diğer tüm değişkenler sabit olduğunda mühendislik fakültesi öğrencilerinin başarılı grupta yer alması olasılığı erkeklere göre 1.711 kat daha yüksektir Girişimcilik niyetinin olması üzerinde fakülte değişkeni lojistik modele istatistikî olarak anlamlı bir katkı sağlamaktadır (Wald = 7.594; sd = 2; $p < 0,05$). Fakülte değişkenine bakıldığında referanskategorisi olan işletme fakültesi alınmış ve girişimcilik niyeti açısından mühendislik fakültesi işletme fakültesine göre girişimcilik niyeti olma açısından 0,53 kat daha fazla olmuştur. Bu ise her ne kadar girişimcilik niyetine fakülte değişkeni etki ediyorsa da bu etkinin çok fazla olmadığını göstermektedir.

Anne veya babanın girişimci olma değişkeni de girişimcilik niyetine etki eden değişkenlerden biri olarak belirlenmiştir (Wald = 10.379; sd = 1; $p < 0,01$). Elde edilen sonuçlara göre, anne veya babası girişimci olanların girişimcilik niyeti anne veya babası girişimci olmayanlara göre 3,31 kat daha fazladır.

Oluşturulan modelde girişimcilik niyetine etki eden bir diğer değişken ise girişimciliği cazip bulma değişkenidir (Wald = 64.494; sd = 1; $p < 0,01$). Buna göre, girişimciliği cazip bulanların girişimcilik niyeti cazip bulmayanlara göre 29,65 kat daha fazladır.

Girişimcilik kişilik özelliklerinden özgüven değişkeninin de girişimcilik niyetine etki ettiği sonucu elde edilmiştir. Özgüven faktörü sonucunda Wald = 11.699; sd = 1; p <0.01 değerleri elde edildiğinden girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Tablo 11' de elde edilen özgüven faktörünün odds oranına göre, bu faktördeki 1 birim artış girişimcilik niyetini 0,65 kat arttırmaktadır.

Girişimcilik kişilik özelliklerinden risk alabilme değişkeninin de girişimcilik niyetine etki ettiği ilgili tabloda görülmektedir (Wald = 16.437; sd = 1; p <0.01). Buna göre, risk alabilme faktöründeki 1 birim artış girişimcilik niyetini 0,59 kat arttırmaktadır.

Tablo 11. Girişimcilik niyetine etki eden faktörlerin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Alt G.S.	Üst G.S
1.Adım	Girişimciliği cazip buluyor musunuz? (1=Evet)	3,167	,379	69,894	1	,000	23,748	11,301	49,902
	Constant	-1,394	,116	143,339	1	,000	,248		
2.Adım	Girişimciliği cazip buluyor musunuz? (1=Evet)	3,290	,393	69,950	1	,000	26,845	12,417	58,037
	Risk Alabilme	-,585	,122	22,881	1	,000	,557	,438	,708
	Constant	-1,478	,125	140,361	1	,000	,228		
3.Adım	Girişimciliği cazip buluyor musunuz? (1=Evet)	3,271	,403	65,932	1	,000	26,325	11,954	57,971
	Özgüven	-,516	,120	18,525	1	,000	,597	,472	,755
	Risk Alabilme	-,592	,125	22,570	1	,000	,553	,433	,706
	Constant	-1,515	,129	138,309	1	,000	,220		
4.Adım	Anne veya babanız girişimci mi? (1=Evet)	1,152	,369	9,760	1	,002	3,165	1,536	6,520
	Girişimciliği cazip buluyor musunuz? (1=Evet)	3,234	,408	62,928	1	,000	25,374	11,413	56,412
	Özgüven	-,464	,123	14,223	1	,000	,629	,494	,800
	Risk Alabilme	-,568	,125	20,667	1	,000	,567	,443	,724
	Constant	-2,471	,351	49,526	1	,000	,085		
5.Adım	2.Okuduğunuz Fakülte:			7,594	2	,022			
	Okuduğunuz Fakülte (1=Mühendislik)	-,631	,309	4,171	1	,041	,532	,291	,975
	Okuduğunuz Fakülte (2=İlahiyat)	,478	,347	1,902	1	,168	1,613	,818	3,183
	Anne veya babanız girişimci mi? (1=Evet)	1,198	,372	10,379	1	,001	3,312	1,598	6,863
	Girişimciliği cazip buluyor musunuz? (1=Evet)	3,389	,422	64,494	1	,000	29,648	12,964	67,802
	Özgüven	-,433	,127	11,699	1	,001	,649	,506	,831
	Risk Alabilme	-,521	,128	16,437	1	,000	,594	,462	,764
	Constant	-2,437	,368	43,969	1	,000	,087		

Modellerin doğru sınıflandırma oranı kesme değeri 0.5 alınarak oluşturulmuş ve Tablo 12' de verilmiştir. Tablo 12' de modelin doğru sınıflandırma oranı %81,0 olarak elde edilmiştir. Dolayısıyla, modeli açıklayan bağımsız değişkenler kullanılarak öğrencilerin girişimcilik niyetinin olup olmadığı gruplarından hangisine atanacağı %81 doğrulukla tahmin edilebilir. Bu değer, şanstaki kaynaklı başarı olan %72,4' ten $((380/525)^2 + (142/525)^2 = .724)$ daha büyüktür. Bu nedenle, modelin başarılı bir sınıflama yaptığı söylenebilir.

Tablo 12. Modelin Doğru Sınıflandırma Oranı

		Tahmin edilen		Doğru sınıflandırma
		Grup (0)	Grup (1)	
Gözlenen	Grup (0)	359	21	94,5
	Grup (1)	79	66	45,5
Toplam				81,0

6. Sonuç ve Tartışma

Girişimciliğin yirmi birinci yüzyılda farklı ve üst düzey bir önem kazandığı göz önünde bulundurulduğunda girişimciliği ortaya çıkan sebepler, girişimciliği arttıran faktörler ve girişimciliğin her yönüyle ele alınması gerçeği bu alanda yapılacak çalışmaların çok daha önemli bir boyut kazandığını ortaya koymaktadır. Bu açıdan, literatürde girişimciliğin ilişkilendirildiği akademik başarı, anne/babanın girişimci olması, girişimcilik niyeti, girişimci kişilik özelliklerinin yanı sıra girişimcilik eğitiminin, eğitim alınan bölüm, fakülte gibi farklı değişkenlerle ilişkilendirmenin girişimciliğin daha açık ve farklı boyutlarının anlaşılmasına katkı sağlaması açısından yapılan çalışma önem arz etmektedir. Araştırma bulguları değerlendirildiğinde ölçeğin alındığı İşcan ve Kaygın (2011) faktör analizi sonucunda girişimci kişilik özellikleri altı boyut altında toplanırken bu çalışmada dört boyut altında toplanmıştır. Bu ise, çalışmaların ele alındığı farklı evren ya da örneklemelerden kaynaklanıyor olabilir. Öte yandan, çalışmada girişimcilik kişilik özellikleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Yılmaz ve Sünbül (2009)' un sonuçlarında ise cinsiyete göre farklılık olduğu tespit edilmezken Bilge ve Bal (2012), İşcan ve Kaygın (2011)' in çalışmasında kısmen bir farklılık bulunmuştur. Araştırma sonuçlarında ulaşılan bir diğer sonucuna göre, girişimcilik eğiliminin boyutlarından özgüven ve risk alabilme anne/babanı girişimci olmasına göre farklılık gösterirken kontrol odağı ve başarıma ihtiyacı boyutları bu değişkene göre farklılık göstermemektedir. Ayrıca girişimci kişilik boyutlarının tamamında fakülte değişkenine göre en az iki fakülte arasında farklılık tespit edildiği bölüm değişkenine göre ise kontrol odağı ve risk alabilme değişkenine göre en az iki bölüm arasında farklılık tespit edilmiştir. Özellikle fakülte değişkenine göre diğer iki fakültenin İlahiyat fakültesine göre girişimci kişilik özelliklerinin tümünde farklılık göstermesi dikkat çekerken bölüm değişkeninde benzer ayırım risk alabilme alt boyutunda gözlemlenmiştir. Girişimci kişilik özelliklerinin ise gelire göre farklılık göstermemesi farklı aile gelir seviyesine sahip öğrencilerin girişimcilik eğilimleri gösterebileceğine işaret etmektedir. Öte yandan bu araştırmanın önemli sonuçlarından biri de hem girişimcilik niyetinin hem de girişimciliği cazip bulmanın girişimcilik eğitimi ve finans eğitimi ile ilişkili bulunmasıdır. Bu çerçevede, girişimcilik ve işletme tabanlı derslerin üniversite öğrencilerinin müfredatında yer alması girişimcilik niyetlerine katkı sağlayacağı söylenebilir. Bununla beraber, girişimcilik niyeti ve girişimciliği cazip bulmanın anne/babanın girişimci olması ve kişinin yakın çevresinde girişimci olmasıyla ilişkili olduğu elde edilmiştir. Bu ise, yaşanan çevrenin girişimcilik niyetine etkisi olduğunu savunan düşünceleri desteklemektedir. Son olarak, yapılan lojistik regresyon analizi sonucunda, girişimcilik niyetine etki eden değişkenler tespit edilmiştir. Bu değişkenlerin ise, eğitim görülen fakülte, anne/babanın girişimci olması, girişimciliği cazip bulma, girişimci kişilik özelliklerinden risk alabilme ve özgüven olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuç, girişimcilik niyetinin çeşitli değişkenlerden etkilendiğini açıkça ortaya koymaktadır.

İleride yapılacak çalışmalarda girişimciliğin kariyer ofisleri, girişimcilik projeleri gibi farklı değişkenlerle ilişkilendirilerek araştırılması geleceğin girişimcilerinin ortaya çıkmasına ve girişimciliği daha öteye taşınmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Çoşkun R., Bayraktaroğlu S., Yıldırım E. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı. 6. Basım, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Bilge, H., & Bal, V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 16(2).
- Bozkurt, Ö., (2007). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1,2, 93-111.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 32(32), 470-483.

- Franke, N., & Lüthje, C. (2004). Entrepreneurial intentions of business students—A benchmarking study. *International Journal of Innovation and Technology Management*, 1(03), 269-288.
- Gartner, W.B., Bird, B.J., Starr, J.A., (1992). Acting as if: Differentiating entrepreneurial from organizational behavior. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16, 13-31.
- Hendorson, R. and Robertson, M. (2000). Who wants to be an entrepreneur? Young Adult Attitudes to Entrepreneurship as a Career. *Carrier Development International* 5(6): 279-287.
- Hisrich R. D. ve Peters, M. P. (1998). *Entrepreneurship* (4th Ed.). Boston, New York, Irwin McGraw-Hill.
- Ismail, M., Khalid, S. A., Othman, M., Jusoff, H. K., Rahman, N. A., Kassim, K. M., & Zain, R. S. (2009). Entrepreneurial intention among Malaysian undergraduates. *International Journal of Business and Management*, 4(10), 54-60.
- İpçioğlu, İ., & Taşer, A. (2009). İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 13-25.
- İşcan, Ö. F., & Kaygın, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 443-462.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknik*. Ankara: Asil.
- Karabulut, A.T., (2009), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: XXVI, Sayı: 1*, 331-356.
- Kusmintarti, A., Thoyib, A., Maskie, G., & Ashar, K. (2016). Entrepreneurial characteristics as a mediation of entrepreneurial education influence on entrepreneurial intention. *Journal of Entrepreneurship Education*, 19(1), 24.
- Mandell, L. (2007). Financial literacy of high school students, J.J. Xiao (Ed.), *Handbook of consumer finance research: içinde* 163-183. New York: Springer.
- Mutlu, H. T., Eş, A., ve Taş (2017). II. International Symposium On Social Science, Asos congress, Alaaddin Keykubat University.
- Özdamar, K. (2016). Ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi. Ankara: Nisan.
- Parker, S. C. (2004). *The Economics of Self-Employment and Entrepreneurship*. Cambridge UK: Cambridge University Press.
- Pekkan, N. U., & Sisman, G. (2020). Predicting the entrepreneurial intention: a moderated mediation model. *International Journal of Management and Enterprise Development*, 19(3), 217-235.
- Peterman, N.E & Kennedy, J. (2003). *Enterprise education: influencing students' perceptions of entrepreneurship*. Entrepreneurial Leadership, Kansas City, MO.
- Scott, M. G., & Twomey D. F. (1988). The long-term Supply of Entrepreneurs: Students' Career Aspirations in Relation to Entrepreneurship. *Journal of Small Business Management*, 26, 35-13.
- Uddin, M. R., & Bose, T. K. (2012). Determinants of entrepreneurial intention of business students in Bangladesh. *International Journal of Business and Management*, 7(24), 128.
- Uygun, M., & Güner, E. (2016). Girişimcilik Eğiliminin Gelişiminde Girişimcilik Eğitiminin Rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(5), 37-57.
- Yılmaz, E., & Sünbül, A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 195-203.
- Zahra, S.A. (1999). The challenging rules of global competitiveness in the 21st century. *Academy of Management Executive, Vol. 13 No. 1*, pp. 36-42.
- Zhao, Fang (2005), “Exploring the Synergy Between Entrepreneurship and Innovation”, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour&Research*, Vol:11, No.1, pp.25-41.